

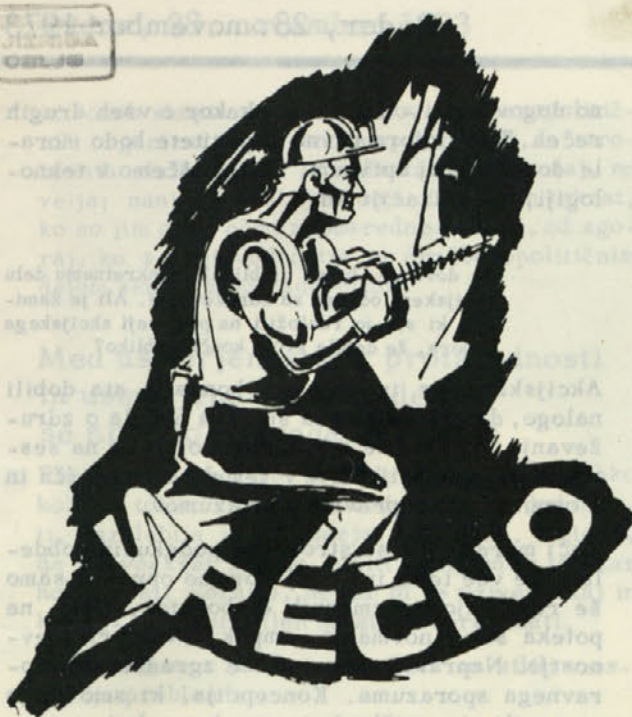
rudar

Priloga — Informator

Leto VII

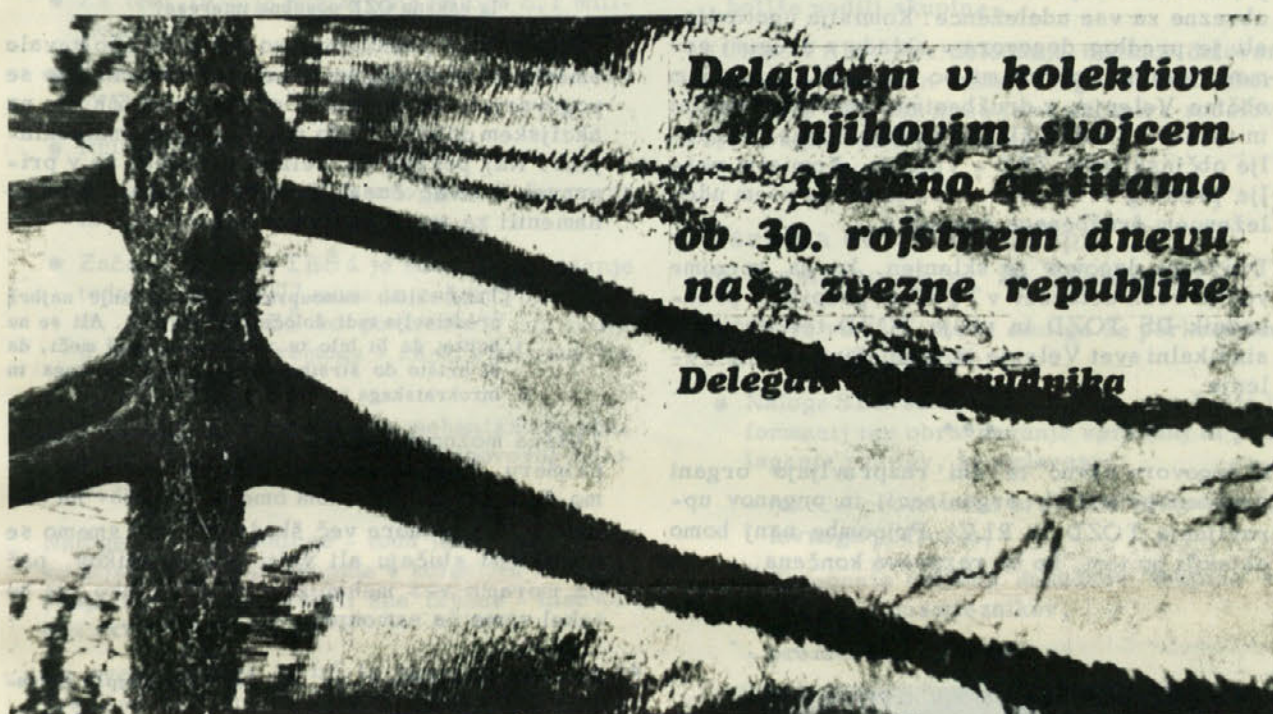
Sreda, 28. november 1973

Št. 8

VSEBINA - Razgovor s Tonetom Boletom, predsednikom delovne komisije odbora za združevanje • Ali vemo, kaj pričakujemo od samoupravnih skupin? • Uspeh naše godbe na Abraševičevih srečanjih v Valjevu • Srečanje dobrih 350 metrov pod koto Velenja • Poslovanje blagajne vzajemne pomoči • Za boljše razumljivost

Glasilo TOŽD proizvodnja premoga ESO zunanji obrat EJE avtopark PLZS skupne službe

**Delavcem v kolektivu
in njihovim svojcem
iskreno pozdravljamo
ob 30. rojstnem dnevu
naše zvezne republike**

Delegacija rudnika

Obisk iz Poljske

V petek, 16. t.m., nas je obiskala tričlanska sindikalna delegacija rudarjev iz Poljske.

Delegacijo so sestavljali:

- podpredsednik centralnega odbora Sindikata poljskih rudarjev tov. Josef Siwec /vodja delegacije - na sliki pod krožcem!/,
- Tadeuš Urbančik, član predsedstva centralnega odbora in predsednik rudniškega odbora sindikata v kombinatu rudnikov Boleslav, ter
- Antoni Jazvinski, inštruktor v kombinatu teh rudnikov.

Delegacijo je spremljal Miomir Đorić, član zveznega odbora Sindikata delavcev industrije in rudarstva Jugoslavije.

Tovariši iz Poljske so se zanimali predvsem za razvoj samoupravnih odnosov v našem podjetju, za naše tehnološke težave pri pridobivanju premoga in za rast družbenega standarda naših rudarjev.

V pozdravnem govoru je vodja poljske delegacije tov. Siwec dejal, da solidarnost rudarjev v vseh deželah sveta izhaja iz njihovega dela pod zemljo in nenehne nevarnosti v boju z naravo pri odvzemanju tistih bogastev, ki so za obstanek človeka nujno potrebna - oziroma iz pravice, da družba delo rudarjev glede na delovne pogoje pravilno ceni in vrednoti.

Povedal je, da tudi v Poljski razvijajo delavsko samoupravljanje in imajo delavske svete že od leta 1958, da pa še zdaleč niso dosegli v razvijanju samoupravnih družbenih odnosov tistega, kar smo dosegli v Jugoslaviji.

"Želimo," je rekel, "da bi tudi poljska družba šla enako pot kot jugoslovanska, da bi tudi naš delavec še bolj odločal o svojem delu. Zato toliko bolj cenimo prizadevanja jugoslovanskih tovarišev."

"Delo v vaših rudnikih poznamo," je nadaljeval, "saj tudi mi delamo v rudnikih premoga. Vendar, zanima nas, kako jugoslovanski rudarji odločajo o svojem delu, kakšen je njihov vpliv na odločitve pri delitvi dohodka in rezultatov dela."

Ko so predstavniki našega rudnika obrazložili poljskim tovarišem naše samoupravne oblike in rezultate razvoja samoupravljanja ter hkrati težave, s katerimi se srečujemo, je tov. Siwec dejal, da pravilno razume jugoslovanski sistem samoupravljanja šele zdaj, ko ga spoznava na konkretnem primeru. "Menim," je poudaril, "da se bomo morali Poljaki na tem področju še veliko naučiti od vas."

Nato je vodja poljske delegacije orisal življenje poljskih rudarjev. Slišali smo, da so njihovi rudarji po 20 letih dela v jami nagrajeni z delovnim odlikovanjem, ki jim daje pravico do 25-odstotnega povišanja pokojnine glede na pokojnine v drugih panogah. Delovna doba poljskih rudarjev je 25 let, starostna meja za upokojitve pa je 55 let. Za eno leto dela v jami jim priznajo 18 mesecev pokojninske oziroma zavarovalne dobe. Oproščeni so služenja vojaškega roka. Po 24. letu starosti jih lahko pokličejo samo še na vojaške vaje.

...

Ko so razgovore na RLV končali, so si poljski sindikalni predstavniki ogledali še rudarsko šolo in zunanje objekte našega rudnika ter TGO Gorenje. /T.Š./

/Se nadaljuje./

Kaj prinaša predlog dogovora o delitvi dohodka in OD v občini?

Že nekaj časa je pri nas prisotno spoznanje, da ni mogoče govoriti o solidarnih samoupravljaljskih odnosih, če je delavčev OD odvisen predvsem od tega, v kakšni DO dela, manj pa, kako se angažira pri delu. Res je, da ne moremo ulti tržnim zakonom - s tem pa tudi razlikam, ki iz njih izhajajo; lahko pa te razlike vsaj toliko zmanjšamo, da ne bodo povzročale socialnih problemov.

Velike razlike se ne pojavljajo samo pri rednem nagrajevanju iz delovnega razmerja, pač pa tudi pri različnih dodatkih, bonitetah, pri urejanju dopustov, izostankov, nadomestil, števila delovnih dni, nadur ipd.

Zato je občinski sindikalni svet v Velenju izdelal predlog družbenega dogovora za območje velenjske občine, ki bi se mu pridružile vse OZD.

Dalje na 2. strani!

Nadaljevanje s 1. strani**Kaj obravnava predlog?**

- NADOMESTILA OD
- POVEČANJE DELAVČEVE UDELEŽBE PRI DELITVI SREDSTEV ZA OD
- DODATKE, POVRČILA, REGRESE, NAGRADE
- DOPOLNILNO IZOBRAŽEVANJE ODRASLIH
- DELOVNE SOBOTE, DOPUSTE, TEHNIČNE IZBOLJŠAVE IN PATENTE, NAJNIZJJE OSEBNE DOHODKE, POKRITJE POGR. STROŠKOV

● Splošne določbe govorijo o volji podpisnikov, da uskladijo zgoraj omenjena področja, upoštevajoč živo in minulo delo ter gibanje produktivnosti in poslovne uspešnosti.

● V zvezi z nadomestili osebnega dohodka predvideva predlog dogovora naslednje postavke:

- za prvih 30 dni bolniškega staleža nadomestilo glede na povprečni neto osebni dohodek za polni delovni čas v zadnjih 3 mesecih:

- a/ za delavce, ki jih je nesreča pri delu ali poklicna bolezen začasno onesposobila 100 %
- b/ za druge primere 80 %

- V času prekinitve dela brez delavčeve krivde dobi delavec nadomestilo OD v višini najmanj 90 % OD po startni osnovi za polni delovni čas.

- Za izrabo letnega dopusta ima delavec nadomestilo OD po osnovnih merilih za polni delovni čas zadnjih treh mesecev.

- Dolžina dopusta je odvisna od
 - a/ delovne dobe
 - b/ zahtevnosti dela
 - c/ posebnih socialnih razmer

- Delavec ima pravico do polnega nadomestila:

- a/ ob sklenitvi zakonske zveze 1 dan
- b/ ob porodu v ožji družini 1 dan
- c/ ob smrti zakonca, otroka, staršev, brata, sestre, posvoj. 3 dni
- d/ ob smrti mačehe in očima, starih staršev, tašče, tasta 2 dni
- e/ ob preselitvi v kraj zaposlitve 1 dan

● Glede povečane udeležbe delavca pri delitvi OD se podpisnice sporazumejo, da sodijo med posebne pogoje za uveljavljanje te pravice:

- a/ delo, daljše od delovnega časa,
- b/ nočno delo,
- c/ nedeljsko delo,
- d/ delo ob državnih praznikih,
- e/ nadomeščanje ods. delavca in
- f/ opravljanje družbenopolitičnih in samoupravnih funkcij v OZD.

- Ad a/ - povečanje startne osnove za 50 %
- Ad b/ - med 22. in 5. uro za 30 %
- Ad c/ - povečanje za 30 %
- Ad d/ - povečanje za 100 %

- Delavec, ki začasno nadomešča drugega delavca nad 15 dni, ima pravico do OD po merilih za to drugo delovno mesto.

- Delavcu, ki opravlja kakšno družbenopolitično ali samoupr. funkcijo, pripada povečana osnova OD za največ 10 %.

● Podpisnice rešujejo vprašanja dodatkov, povračil in nagrad:

- dodatek na delovno dobo /vsako leto 0,5 %/
- priznanje za nepretrg. delovno dobo v OZD /25 %, 50 %, 75 % na 10, 20 in 30 let/
- nagrada ob odhodu v pokoj /od 5 - 25 let dobe - za vsako leto 10 %/
- dodatek za ločeno življenje /300 - 500/
- terenski dodatek /največ 700/
- stroški prevoza /nad 4 km 70 - 100 % za

- javna prevozna sredstva/
- regres za dopust /450 - 600/
- regres za hrano /60,00/
- obdaritve ob novem letu /štev. zap. x 5 % povprečnega mes. neto OD v obč. Velenje/
- obdaritve žensk za 8. marec /5 % poprečno mes. neto OD/.

● Za izobraževanje naj bi podpisnice izplačale 1 % bruto izpl. OD v tek. letu.

● Delavec, ki se izobražuje, ima pravico:

- do polnega nadomestila OD za čas odsotnosti z dela zaradi izobraževanja,
- do povračila najmanj 2/3 stroškov šolnine,
- do povr. prevoz. stroškov, če je kraj šolanja izven kraja bivanja.

To je le nekaj najvažnejših določb dogovora, ki ga bodo sprejeli delegati podpisnic /1 TOZD - 1 del./ na zboru udeležencev, ki bo 30 dni po objavi predloga.

Na zboru bodo izvolili 15-člansko skupno komisijo za družbeni dogovor, ki bo skrbela za organiziran in usklajen potek dogovarjanja. Udeleženci zbora lahko pooblastijo skupno komisijo, da odloči o posameznih sporih. Odločitve so obvezne za vse udeležence. Komisija ugotavlja, ali je predlog dogovora v skladu z drugimi samoupravnimi sporazumi po panogah, s planom občine Velenje, z družbenimi dogovori, zakoni in ustavo. Volitve članov skupne komisije izpelje občinski svet ZSS - Velenje. Komisija pošlje predlog v razpravo in odločanje vsem udeležencem družbenega dogovora.

Družbeni dogovor je sklenjen, ko ga sprejme večina vseh delavcev v TOZD in podpišeta predsednik DS TOZD in vodja TOZD ter občinski sindikalni svet Velenje in Skupščina občine Velenje.

...

O dogovoru ravno te dni razpravljajo organi družbenopolitičnih organizacij in organov upravljanja TOZD in RLV. Pripombe nanj bomo objavili po tem, ko bo razprava končana.

v.o.

Pogovor s Tonetom Boletom, predsednikom delovne komisije odbora za združevanje

Tovariš predsednik, pri glasilu RLV Rudar smo se odločili, da bomo odprli javno tribuno o integracijskem procesu šaleškega bazena. Ali sodite, da je taka oblika primerna?

Zelo koristno bi bilo, če bi se glasilo vključilo v naše delo ob integraciji v Šaleški dolini. Inicijativa, ki jo je dal Rudar, je takšna, da jo bomo zelo radi sprejeli, saj je koristna, ker lahko pravočasno obvesti delovne ljudi vseh treh DO o samoupravnem dogovarjanju.

Se vam zdi, tovariš predsednik, da bi lahko bila sedanja kadrovska in tehnična baza informiranja na RLV tudi baza oz. jedro za bodočo skupno organizacijo informiranja?

Prav gotovo se bomo morali o informiranju skup-

no dogovarjati - prav tako, kakor o vseh drugih rečeh. Tudi informativne kapacitete bodo morale doseči svoj optimum, kot ga iščemo v tehnologiji, organizaciji itd.

Če dovolite, bi se približala konkretnemu delu akcijskega odbora za združevanje. Ali je zamisel, ki ste jo razložili na prvi seji akcijskega odbora, že dobila svojo končno obliko?

Akcijski odbor in delovna komisija sta dobili nalogo, da preoblikujeta splošna načela o združevanju, ki smo se o njih dogovorili že na sestanku organizacij ZK - v temeljna izhodišča in v osnutek samoupravnih sporazumov.

Reči moram, da so strokovne podskupine obdelale že vse teme in sedaj moramo opraviti samo še redakcijo posameznih elaboratov. Delo ne poteka samo normalno, ampak z vso prizadevanostjo. Napravili smo tudi že zgradbo samoupravnega sporazuma. Konceptija, ki smo si jo zastavili, je prišla do izraza kot nekaj enotnega.

Je pri delu podskupin ali v celoti mogoče prišla do izraza kakšna sredobežna tendenca? Je imela kakšna OZD posebne interese?

Nikakor! Vse podskupine so dosledno upoštevale smernice in temeljna načela, o katerih smo se pogovarjali na sestanku organizacij ZK in na akcijskem odboru. Delo poteka popolnoma usklajeno. Naj povem, da želimo pridobiti že v pripravi čimveč časa, da bi ga toliko več lahko namenili za javno razpravo.

Tako veliko samoupravno združevanje najbrž predstavlja tudi določeno nevarnost. Ali se ne bojite, da bi bilo tu zgoščeno preveč moči, da bi prišlo do širših pojavov tehnokratskega in birokratskega izrojevanja sistema?

Takšna možnost vselej obstaja. Tudi v našem primeru. Vendar si moramo prizadevati, da bomo že s samim sistemom omejili ta pojav na minimum, ko ne more več škodovati. Ne smemo se prepustiti slučaju ali volji posameznikov, pač pa moramo ves mehanizem zgraditi tako, da bo tekel samo na samoupravljaljski način.

Za odgovore, tov. Bolet, se najlepše zahvaljujem!

v.o.

Ali vemo, kaj pričakujemo od samoupravnih skupin

Je to večja proizvodnost in delavnost? Večja pozornost človeškim odnosom v našem delu? Skrbnejše usklajevanje naših notranjih potreb, da delamo, z zunanjimi, da kupujemo in prodajamo? Prehajanje na novo obliko samoupravnega odločanja? Kaj drugega? ...

Na zboru vodij samoupravnih delovnih skupin v PP konec minulega meseca so rekli:

- Skupina mora delati in živeti s svojim članom!

Prehod na nov odnos do našega dela in novo obliko odločanja bo težak

Saj: teže je preiti od ene oblike odločanja k drugi kot pa samo od enega dela k drugemu! To v sedanji situaciji delovanja SDS najbolj občutijo njihovi vodje. Pred njimi je najzahtevnejše delo. Za skupine odgovarjajo oni. Razpeti so med odgovornostjo za delovni nadzor in odgovornostjo za organizacijo neposrednega samoupravnega odločanja. Do zaostritve te dvojne odgovornosti je prišlo skoraj čez noč. Treba jim je pomagati. Treba je razumeti njihove težave. Doslej so morali stopati čez eno stopnico, zdaj naenkrat čez dve, in to doslej navajeno - na svetlem, zdaj zaenkrat skoraj v temi.

Kdo jim naj pomaga in kako?

Zgolj zahteve niso pomoč - nasprotno: ovirajo jih. Pomoč je potrebna! Pomoč iz dveh smeri:

iz samih skupin ter od organov družbenopolitičnih organizacij, organov upravljanja in strokovnih služb TOZD in rudnika. Kot je zdaj, ne velja; nanje pritiskajo oboji. Iz skupin takrat, ko so jim pred očmi neposredne koristi, od zgoraj, ko s proizvodnostjo in družbenopolitičnim delom skupin niso zadovoljni!

Med usmerjenostjo k proizvodnosti in usmerjenostjo k ljudem še nimamo pravega razmerja

Premalo si načrtno prizadevamo, da bi lahko kolikor toliko zanesljivo vedeli, kaj in kako čuti, razglablja in si nadeja sodelavec. Izgleda, da prevečkrat želimo dobiti od njega le to, kar hočemo ali moramo, ne da bi se vživeli, kaj in kako je ta pripravljen dajati in sprejemati.

Na omenjenem zboru vodij SDS so silili v ospredje problemi:

- Premoga je premalo. V oktobru smo ga dnevno tudi za okoli 740 ton pridobili premalo. To tudi zaradi neskladij v izvajanju delovnih ciklov pa odsotnosti od dela v sobotah.
- Za leto 1974 je proizvodna naloga 4,1 milijona ton.
- Podporje bo drugo leto za okoli 11 odstotkov dražje.
- Primanjkuje nekaj sto delavcev.
- Razvojni načrt jamskih zmogljivosti bo treba izvajati dosledno.
- Začetek gradnje TEŠ4 je samo še vprašanje tednov. Leta 1977 mora ta začeti proizvajati. Samo za TEŠ bo po letu '77 šlo dobre 4 milijone ton premoga - za 1,5 milijona ton več kot zdaj.
- Priprava dela in uvajanje mehanizacije postajata še bolj občutljivi in odgovorni nalogi ...

Naloge, naloge, naloge - toda jasni vzvodi, kako posameznike in skupine v kolektivu za reševanje teh ogreti - razen ene izjeme - niso bili niti skicirani.

Ta svetla izjema je bil le nakazan predlog za ureditev bolj spodbudnega nagrajevanja invalidov za delo v rdečih sobotah in nedeljah. Po njem je IO za kadrovske-socialno in stanovanjsko politiko že sprejel tudi sklep:

- Vsi invalidi so od 1. 10. t.l. dalje za delo v rdečih sobotah in nedeljah upravičeni do OD in dodatkov po grupi, ki so jo imeli pred nastankom invalidnosti.

Ali naj odkrivanje vzvodov, ki bodo zagotavljali ustrezno reševanje problemov, zopet v glavnem zadene le vodje SDS oziroma - v jami - nadzor-nike?

Vprašanje! vsi v skupinah, z vodji vred, moramo sodelovati pri tem, da se "daj" in "dam" pravično in pošteno uskladita.

Nekaj primerov kratkih stikov sodelovanja

- Fantje, po šihu bomo malo počakali: pomenili se bomo o stanju rudnika na splošno in o kreditih za ozimnico, ki jih lahko uredi sindikat.
- Pojdite, pojdite, štajger: vi glejte, da bomo imeli delo in v redu plačo, z drugim pa nas ne gnjavite!

KOMENTAR - Nič koliko jih je bilo, ko za te kredite niso vedeli, krivdo za to pa so valili na vodje SDS.

...

- Štajger, če imate kaj povedati, povejte kar zdajle med obhodom! Po šihu ne bomo čakali.

KOMENTAR - Vodja SDS je hočeš nočeš moral dvema, trem delavcem posebej in med delom razlagati, da si lahko zagotovijo cement in EF opeko. Taisti delavci pa so pozneje negodovali, češ da kaj točnega o nabavi gradbenega materiala pri sindikatu niso slišali.

"Nedeljski" rudar:

- Madona, kot bi bil v rudniku železa: kjerkoli malo bolj razkoplješ, najdeš objemko!

Eden od "ta pravih" rudarjev:

- Meči jih nekam na stran; jih bo že kdo pobral ...!

KOMENTAR - Nabavna cena kompletne objemke, recimo za češko oporje, je okoli 15 tisoč starih dinarjev.

...

Trije pari delajo, kolikor morejo, dva pa kot da bi imela svinec v zadnji.

Od prvih od časa do časa kdo zaradi tega zagodnja:

- Nekdo bi jih pa le lahko videl in jim rekel, da tako ne gre!

Zagodnja - v obraz pa nobenemu ne reče nič, ker noče slišati:

- Kaj se boš gnal - zaslužil boš toliko kot jaz!

...

- Za tisto plačo, je nekdo rekel, bi pa že lahko boljše vodili skupine ...

KOMENTAR - Pri določanju načinov delovanja skupin, v katero ta lahko posega, si lasti skoraj izključno pravico in se trmasto upira sodelovanju drugih, delo pa zastaja.

Vsebina delovanja skupin je formalno sicer že določena

Na zboru vodij SDS, ki smo ga že parkrat omenili, so se dogovorili:

- Naloge SDS so sprejemanje in odražanje informacij ter obravnavanje vprašanj in predlaganje rešitev, ki zadevajo:
 - tekoče proizvodne probleme njihovega delovnega področja,
 - doseganje osebnih dohodkov skupine kot celote in posameznikov,
 - proizvodne stroške,
 - delavnost in upoštevanje splošnih delovnih predpisov in predpisov o VPD,
 - organizacijo dela,
 - urejanje vseh vrst dopustov oziroma odsotnosti od dela,
 - samoupravne odnose na splošno,
 - vse druge dejavnike, ki so pomembni za delo skupine, kot tudi delovne enote, TOZD in rudnika kot celote.

Kaj pa način delovanja skupin?

O načinu ni dogovorjenega še nič, kar bi zanesljivo bilo plodno in perspektivno. Zato tudi kratki stiki, o katerih smo govorili. Zato tudi vprašanje "Ali vemo, kaj pričakujemo od samoupravnih delovnih skupin?" - kljub formalno določeni vsebini delovanja teh - ostane odprto!!

Naj to vprašanje še ostane odprto, ko pa je za uresničitev česar koli potreben najprej način? Kaj ni navsezadnje od njega odvisno, kakšna bo praktična, življenjska vsebina dejavnosti, ki se je v SDS lotevamo?

Odgovor na ta vprašanja izostati zagotovo ne sme. Mesto zanj je vsakomur v kolektivu na razpolago tudi v našem glasilu - zato:

- Dopisujte v naše glasilo o vaših izkušnjah in pričakovanjih v zvezi z delovanjem samoupravnih delovnih skupin.

Vse objavljene/in z naslovom pisca poslane/prispevke k tej temi bomo nagradili. To pa, če bodo tisti, ki morajo, končno vendarle vzeli v roke predlog pravilnika o glasilu DO RLV in tako uredili nagrajevanje tudi takega dela v kolektivu, saj bi to bilo še kako koristno delo za kolektiv.

/rb/

Uspeh naše godbe na Abraševičevih srečanjih v Valjevu

Valjevo je že od leta 1967 znano po teh srečanjih. Srečanja so vsejugoslovanska revija in manifestacija umetniškega amaterizma v vsakem letu. Trajajo po ves teden. Letos so bila od 9. do 16. novembra. Njihov program je zelo širok in pester. Obsega nastopanje najbolj znanih jugoslovanskih amaterskih folklornih skupin in tudi posameznikov; v pesmih in plesih. Potem, nastopanje amaterskih pevskih zborov, koncerte klasične glasbe, amaterski film, revijo dramskih in kiparskih del, poezijo, pregled otroškega umetniškega ustvarjanja in drugo.

Še bolj kot sam program je za srečanja v Valjevu značilno potrjevanje tradicije bratstva in enotnosti naših narodov v umetniškem ustvarjanju, množičnost nastopajočih ter iskrena gostoljubnost prirediteljev.

Te gostoljubnosti je bila letos še zlasti deležna naša Rudarska godba. In sicer zato, ker je bila edina amaterska skupina iz Slovenije, ki se je srečanju deležila. Edina zato, ker je po kriterijih ZKPO Slovenije in Kulturne skupnosti Slovenije bila tudi edina, ki je izpolnjevala pogoje za nastopanje v Valjevu. Pogoji so bili: dobro organizirana amaterska dejavnost in dosežena kvaliteta, kar pa je - tako prvo kot slednjo - godba na nedavnem nastopanju v Kopru tudi potrdila.

Posebno pozornost in gostoljubje prirediteljev do naše godbe je bilo čutiti že takoj ob njenem prihodu v Valjevo. V gostišču Maljem, v prijetnem okolju pod Divčibaram, kjer smo se namestili, so naklonjeno sprejeli tudi vse naše posebne želje.

Na našo prošnjo so nam dali tudi vodiča, tako da smo si lahko ogledali domala vse pomembne zgodovinske in kulturne znamenitosti mesta.

Doletela nas je tudi čast, da smo na otvoritvenem večeru igrali uvodno skladbo z motom - Abrašević.

V tekmovalnem delu programa smo nastopili z uverturo Sutjeska ter Koračnico rudarjev in koračnico Zlatorog. Buren aplavz nam je dal slutiti, da smo uspeli.

Zadovoljni z nastopanjem in z vsem, kar smo prijetnega doživeli in videli, smo se že isti dan - v nedeljo, 11. novembra - vrnili v Velenje in nestrpnost pričakovali vesti o naši uvrstitvi na tekmovanju. Tekmovanje je namreč trajalo še ves teden.

Končno smo vendar izvedeli, da je medrepubliška komisija umetniškega amaterizma podelila Rudarski godbi rudnika Velenje srebrno statuo Abraševića, republiški odbor Zveze sindikatov SR Srbije pa je naši godbi podelil še posebno nagrado.

Tako se je naše gostovanje v Valjevu končalo v splošno zadovoljstvo godbenikov. To še zlasti zato, ker smo uspeh dosegli kot Rudarska godba rudnika lignita Velenje in tako znova upravičili pomoč, ki nam jo naša delovna organizacija daje.

Janez Pukl

Srečanje globoko pod koto Velenja

Marinka, Marija Š., Helena, Marija Z., Ivanka, Jožica, Frida, Stanka in Nada so se predzadnjo soboto tega meseca zgodaj zjutraj zbrale na povsem neobičajnem mestu.

Na prste lahko prešteješ dogodke, da je iz omizja raportne sobe VZHODA zrlo toliko ženskih pogledov. Še jamske karte, obešene po stenah, so bile videti kot presenečene in nevajene, da njihove proge, polja, križišča, postaje in jaške preletavajo radovedni pogledi skoraj desetine žena in deklet.

Vsakodnevni delavec v tej "štabni postojanki" moštev v jami VZHOD je že med vrati zastal korak in s spotegnjenimi obrazi od nepričakovanega so se odpovedali pravici vstopa.

Utirjenost navade in obvladovanje vseh situacij v tem prostoru je zopet uveljavil šele ing. Oblak, obratovodja VZHODA.

"Če ste vajene, da vzamete daljšo pot pod noge, in če se ne bojite podgan - potem ne bo hudo!" je, smeje se, nagovoril redke obiskovavce, za katere je že vedel, ko je vstopil.

Vznemirjenost omizja, ki ga je bilo najprej zaznati zaradi omembe podgan, je kmalu preglasil smeh in sklicevanje na navajenost na še bolj zoprne preizkušnje.

Sicer pa, kaj bi zavlačevali predstavljanje: na obisk so prišle delavke iz Gorenja - iz emajlirnice I ali stare emajlirnice, kot ji pravijo.

Neposredni namen obiska je bila ekskurzija v jamo, med rudarje. Na čelu skupine sta bila Jože Veler, dežurni ključavničar in predsednik aktiva mladih v OSP Gorenja, ter Ivan Goršek, mojster v emajlirnici I.

Tiste radovedne poglede, ki smo jih na začetku omenili, pa je izzval eden naših - Srečko Zamuda, predsednik mladinskega aktiva v PP, ki naj bi skrbel, da se namen obiska izpolni.

Ta je namreč - rudarski tehnik, kot je - ves v ognju razlagal pomen prepletajočih se raznobarnih črt, opisoval znake in obdeloval s prsti zrak pred kartami, kot da bi hotel iz njega izoblikovati relief krajev, pod katerimi rudarimo v poljih škalske in preloške jame ter v stebru 8.

Pri razlagi pred kartami mu je pomagal, kot tudi pozneje pri razkazovanju jame, ing. Štefan Cvar.

● Za preoblačenje smo seveda bili prikrajšani

Mislimo: za preoblačenje obiskovavk, katero bi - verjemite - gotovo razkrilo marsikatero prav mikavno podrobnost. Kar pa se je po tem obredu iz njih izcimilo, prosimo, pogledjte prvo sliko zgoraj!

In zdaj pogledjte še enkrat zgoraj in priznajte: če že kakšna obleka dela človeka - ženske gotovo ne! Vsaj rudarska ne!

Sicer pa je treba priznati, da pri nadejanju akumulatorja, naglavne svetilke in samoreševavca naše obiskovavke niti niso bile tako nerodne; kar spretno so vdele pas, kjer je treba, in ga zategnile, kot ga vsak delavec kot delavec večkrat hočeš nočeš mora. Le takole pri hoji, če si jih opazoval od zadaj, je bilo opaziti za rudarja nekam čudno poplesavanje akumulatorja.

O čakanju na spust v jamo, kaj posebnega ni povedati; mogoče samo to, da nam je bilo vstopiti v kletko spodaj, kjer nalagajo tudi vozičke z materialom, in da se je skozi odprta vrata dalo zunaj opaziti rezervni skip - torej za ženske neke vrste pretirano velika posoda - zajemavka.

O samem spustu tudi ne bi radi nadrobno govorili, saj lahko razumete: hitrost okoli osem metrov v sekundi, poti komaj nekaj sto metrov - kaj pa bi lahko v tem času poštenega naredili?

Tudi doli na začetku ni bilo nič posebnega. Povedali smo jim sicer, da gremo na VZHOD. Prav tako pa bi lahko mirne duše rekli, da gremo na ZAHOD, šli pa na VZHOD - ali pa rekli, da gremo v levo, šli pa v desno, ne da bi dočakali opombo, češ: "Rekli smo, da gremo v levo!" Saj, kdaj neki si je

"ta šibki" spol zapomnil, kaj je levo in kaj desno, če že ni šlo za natičanje določenega prstana ali za postavljanje z legalno hojo pod roko.

● Nekdo je pogledal, kot bi uzrl mastodonta

Kdo je to bil, ni važno - pač ni pričakoval, da bo v jami kdaj videl kaj drugega kot neprsate postave.

Prišli smo v skladišče jamskega orodja jame VZHOD s trafo postajo poleg!

V izrazito akcijo je zopet stopil Srečko. Najbolj je razlagal uporabnost ohmmetrov. Razlaga je postala že malce sumljiva, saj je bilo v njej preveč poudarjeno, da z njimi lahko merimo upornost. Električno, seveda! Ali ste mislili na katero drugo?!

Od moških izletnikov je največ zanimanja za jamsko orodje pokazal Jože; zanimalo so ga vse zadeve okrog vrtnega strojčka ...

Tudi interferometer - aparat za ugotavljanje metana in ogljikovega dioksida je vzbujal interes. Le na lopate, kroce in zasekače nobeden ni

prijazno pogledal ...

Potem smo šli v gosjem redu naprej. Pot je bila vedno manjprimerna za ravno hrbtenico in mornarsko hojo. Za navpično zvijanje kolone so poskrbeli tisti, ki puščajo na poteh ob transporterjih srednje ogromne "štuke" - velike kose premoga, ki bi kdaj utegnili preprečiti tudi kakšen hiter umik.

Obraze je začel resniti tudi sladkoben in mestoma skoraj vroč jamski zrak ...

● Sprejem v etaži na koti + 40 VZHODA

Tja smo se namenili, na šolsko čelo, edino, ki je še v tej etaži, pa še to bo te dni likvidirano. Do drugih čel VZHODA bi morali prehoditi še dobrih 300 metrov ...

Moštvo Avgusta Lemeža, ki je bilo na čelu, je ekskurzijo sprejelo vzradoščeno, a umirjeno in previdno, saj jama ima svojo moč tudi v nevarnostih. /Druga slika levo zgoraj./

Gozd stojk, rebra stropnikov, ropot dvoveržnega transporterja, v temo odprt strop so na obiskovavce naredili močan vtis. Pač radovednost, pomešana z bojznostjo pred temnim in neznanim!

Pridobivanje je le za nekaj trenutkov zastalo - za toliko, da so obiskovavke skupaj z rudarji postale med stojkami.

Bilo je srečanje neke bele tehnike v spominu, ki je delovala visoko gori, in črne, podzemeljske tehnike - srečanje tovarniških delavk z rudarji. Besede, nasmehi, pogledi so bili odkriti, razumevali. Žuljave dlani, če se srečujejo, se srečujejo preprosto in pošteno. Videlo se je, da bo doživetje ostalo edinstveno obojestransko; za Lemeževo moštvo in delavke v Gorškovi skupini.

Potem smo se umaknili v smerno progo, kajti na čelu je bilo vse pripravljeno za odstreljevanje ...

V smerni progi se je veselost povrnila. Za to so poskrbeli rudarji, ki so se umaknili z nami vred. /Tretja slika levo./

Marsikaj bi se dalo povedati o klepetu in smehu med sedenjem v smerni progi; recimo o nagovarjanju, da bi šli v parih podgane loviti pa da bi katera od obiskovavk založila čik in to in ono.

Tudi strelec je bil tam. Vpraševale so ga, koliko "šusov" bo počilo in kar verjeti niso mogle njihovem velikemu številu. Ponovno, zdaj še z večjim zanimanjem kot prej v skladišču, so si ogledovale strelčeve naprave. Spomnile so se tudi, da se odstreljevanje včasih sliši tudi v hiše na robu odkopnih polj; kot bi nekaj pod nečem naredil, so rekle ...

Potem je naenkrat tam spredaj zamolklo tresnilo in v zraku še okrog nas podivjalo od piša ostrih plinov odstreljenih nabojev in goste megle premogovega prahu. "Marija, kaj je pa b'lo zdaj? Gasmaski! To pa je ja plin ..." so se zaslišali prestrašeni ženski vzkliki v naši skupini. Še po tem, ko je udar v zraku pojenjal, so vznemirjeno vpraševale, če bo še kdaj počilo in kolikokrat na dan tako odstrelijo. Strelec jim je povedal, da po desetkrat.

Nato smo se vrnili na čelo in videli, kako je moštvo dobesedno naskočilo del boka, ki ga je bilo treba, razrazhljanega od eksplozije, zavarovati. V megli delcev lignita in mlečnem dimu odstreljenih nabojev - oboje je še viselo v zraku - smo komaj razločevali naprezajoče se rudarje ...

"Tu pa ne bi delale ... Zasuje te lahko ... Nevarno je ... Pošteno si zaslužijo denar ... Najmanj kakih štiristo tisoč dinarjev na mesec bi moral zaslužiti vsak pri takem delu!" so menile delavke iz Gorenje, medtem ko smo se že odpravljali s čela drugam - v še en del jame VZHOD: v etažo na koti + 30, na obisk moštva št. 10 strojnih priprav. /Slika levo./

"Tudi srečanje z moštvo priprav bomo imele v

dobrem spominu," so rekle naše obiskovavke pozneje - ob koncu svojega naporega izleta v jamo, med rudarje.

● To je bil le drugi od takih obiskov iz Gorenja

Vseh bo deset. V tem mesecu naj bi bili organizirani vsi. V decembru bodo naši rudarji obiske vrnili; tri skupine po kakšnih trideset do štiri-deset rudarjev bodo obiskale Gorenje. Jože Veler je kot član te druge skupine iz Gorenja obljubil, da bodo rudarje po ogledu tovarne povabili tudi na pivo. Srečko Zamuda je to drugo skupino, ko je prišla iz jame, gostil z oranžado.

Namen izmenjave obiskov med TOZD PP in Gorenjem je seveda globlji. Gre za izobraževalni moment /za seznanjanje s tehnologijo in samoupravnimi odnosi na rudniku oz. Gorenju/, za osebno spoznavanje med člani obeh organizacij in za še boljše razumevanje med njimi.

Tako je povedal Srečko Zamuda. Povedal je tudi, da je organizacija izmenjave obiskov rezultat dogovora med predsedstvom OZM Gorenje ter predsedstvom OZM RLV oz. predsedstvom mladinskega aktiva, izvršnimi odbori osnovne organizacije sindikata in vodstvom TOZD PP.

Od teh obiskov si v PP nadejajo tudi, da bodo razgibali delovanje svojega mladinskega aktiva, katero je doslej bilo in je deloma še pod pričakanjem.

Od predsednika mladinskega aktiva v PP Srečka smo prav tako zvedeli, da nameravajo z "Gorenjčani" sodelovati tudi v športu in pri mladinskem odru, ki ga menda nameravajo organizirati mladi v Velenju. V kratkem pa bodo mladinci z RLV in iz Gorenja organizirali tudi skupno ekskurzijo v eno od združenih podjetij Gorenja, in sicer v ELRAD v Gornji Radgoni. Z ondotno mladinsko organizacijo naj bi navezali stalne stike.

● Obiskovavci iz Gorenja želijo od ekskurzij v jamo še več

Želijo se seznaniti tudi s pridobivanjem na naših mehaniziranih čelih - zlasti ključavničarji in električarji.

Kot smo lahko slišali, bi v PP tej želji radi ustregli, če mehanizacija večidel ravno sedaj ne bi bila ali v remontu ali v prestavljanju v druge jamske predele. Za manjšo skupino bodo baje ogled mehanizacije poskusili organizirati ob koncu leta.

● Še to!

Mladi v PP se zahvaljujejo vodstvu TOZD, ker jim je v vseh pogledih omogočilo izmenjavo ekskurzij z Gorenjem in jim nasploh gre na roko v prizadevanju za poživitev njihovega družbenopolitičnega in samoupravnega delovanja.

/rb/

POSLOVANJE BLAGAJNE VZAJEMNE POMOČI

BVP je od vključno julija do oktobra pomagala ...

... s posojili!

V jami vzhod	22 članom
V jami zahod	25 članom
V klasirnici	8 članom
V ESO	4 članom
V avtoparku	2 članoma
V zunanjem obratu	5 članom
V skupnih službah	9 članom
V jamskih gradnjah	1 članu

Kot vidimo, je v teh štirih mesecih dobilo posojilo 75 članov kolektiva. Vrednost teh je 164 000 din. Poleg tega je dobilo 159 članov po 1200 din za ozimnico; skupno torej 190 800 din /V to vsoto je všteto tudi 60 000 din posojila rudnika

in rudniškega sindikata./.

Interesentom za posojila ponovno!

Ponovno vas opozarjamo, da je vpisovanje samo vsak prvi delovni dan v mesecu; dopoldne od 6. do 14. in popoldne od 16. do 17. ure. Vpisovanje je urejeno tako zaradi nemotenega poslovanja blagajne.

Ravno tako opozarjamo, da mora vsak kandidat pripeljati ob vpisovanju s seboj veljavnega poroka.

Še to!

Drugod dobijo tovrstno posojilo takoj. Pri nas pa je treba zaradi prepričanih sredstev, ker je pač članarina za blagajno tudi prepričala, na posojilo čakati. Zato bi bilo morda dobro, da začnemo v kolektivu razmišljati o ustreznem povečanju te članarine. To pa kmalu, saj je iz meseca v mesec več naših delavcev, ki so s čakanjem na posojilo izredno nezadovoljni.

... bolnim nad dva meseca!

● V JAMI VZHOD:

Francu Ramšaku /za 4 mesece "A" - skupno 200,00 din/, Karlu Mlinarju-b, Borisu Terglavu /za 4 mesece "A" - skupno 200,00 din/, Alojzu Lipičniku-b, Jožetu Kopitarju /za 4 mesece "A" - skupno 200,00 din/, Ivanu Vodončniku /za 6 mesecev "b" - skupno 450,00 din/, Đoku Mitroviću /za 4 mesece "b" - skupno 300,00 din/, Štefanu Pavčniku -b, Danielu Mohorku /za 4 mesece "b" - skupno 300,00 din/, Silvu Koželniku /za 4 mesece "b" - skupno 300,00 din/, Ivanu Glavniku /za 4 mesece "b" - skupno 300,00 din/, Venčeslavu Frasu-A, Antiju Štrangariću-b, Jožetu Pustinku /za 4 mesece "A" - skupno 200,00 din/, Seadu Smajiću /za 4 mesece "b" - skupno 300,00 din/, Martinu Marcnu-b, Francu Avberšku-A, Adolfu Kotniku /za 4 mesece "b" - skupno 300,00 din/, Jožetu Pristovski /za 4 mesece "A" - skupno 200,00 din/, Matevžu Dobelšku-b, Francu Krajncu-b, Stanetu Škorjancu /jam. meh. /-b, Šabanu Memi /za 4 mesece "A" in "b" - skupno 250,00 din/, Stanetu Škorjancu /30. etg. - za 4 mesece "A" - skupno 200,00 din/, Janku Francetu-A, Jožetu Stuhcu-b, Francu Mehu-A, Jožetu Percu-b, Ibrahimu Selimoviću-b, Mirku Ostrovršniku-b, Osmanu Selimoviću-b;

● V JAMI ZAHOD:

Petru Kavčiču-b, Martinu Krakerju /za 6 mesecev "b" - skupno 450,00 din/, Jožetu Šalamonu /za 6 mesecev "A" - skupno 300,00 din/, Ivanu Rošerju /za 4 mesece "b" - skupno 300,00 din/, Mirku Hostnikarju /za 4 mesece "b" - skupno 300,00 din/, Alojzu Jamnikarju /za 4 mesece "b" - skupno 300,00 din/, Avgustu Brinu /za 4 mesece "b" - skupno 300,00 din/, Antonu Novaku /za 4 mesece "b" - skupno 300,00 din/, Tomu Huzjaku /za 4 mesece "b" - skupno 300,00 din/, Branku Ledinku /za 4 mesece "A" - skupno 200,00 din/, Francu Vuzmu /za 4 mesece "b" - skupno 300,00 din/, Francu Rednaku-b, Albertu Grilcu-b, Jakobu Koradeju /za 4 mesece "b" - skupno 300,00 din/, Danielu Ciglarju-b, Francu Golavšku-A, Petru Kolarju-b, Janezu Krušiču-b, Francu Štraklu-b, Rudiju Švarcu-b, Martinu Petkovniku /za 4 mesece "b" - skupno 300,00 din/, Romanu Pečovniku-b, Milenku Vojkoviću-b, Petru Volavcu /za 4 mesece "b" - skupno 300,00 din/, Josipu Malinoviću-b, Bogomirju Perušiću-b, Karlu Štalekerju-b, Janku Pučniku-b, Ivanu Stropniku-b, Ludviku Škrubi-b, Rudiju Škorjancu-b;

● V ZUNANJEM OBRATU:

Jožetu Ucovniku-A, Mariji Novak /za 4 mesece "b" - skupno 300,00 din/, Ivanu Pircu /za 4 mesece "b" - skupno 300,00 din/, Francu Lepenerju-b, Francu Koželniku-b,

Dalje na 2. strani

Ivanu Vajthavzerju /za 4 mesece "b" - skupno 300,00 din/, Ivanu Navršniku /za 4 mesece "b" - skupno 300,00 din/, Tereziji Ločnikar-b, Ivanu Kolarju-b, Francu Holcknehtu-b, Jožetu Svetku-b, Albinu Banovšku-b;

● V KLASIRNICI:

Francu Melanšku-b;

● V ESO:

Obradu Đukanoviću-B, Marku Senovršniku-b, Francu Strojansku /za 4 mesece "b" - skupno 300,00 din/, Marjanu Šimku /za 4 mesece "b" - skupno 300,00 din/, Pavlu Repniku-b;

● V PGM:

Olgi Florjanc /za 4 mesece "b" - skupno 300,00 din/;

● V JAMSKIH GRADNJAH:

nobenemu;

● V SKUPNIH SLUŽBAH:

Ludviku Miru /za 6 mesecev "b" - skupno 450,00 din/, Jožetu ing. Žoharju /za 6 mesecev "b" - skupno 450,00 din/, Roziki Romih-b, Albertu Grabnerju-b.

V juliju, avgustu, septembru in oktobru je bila ta samopomoč, kot vidimo, dodeljena 85 upravičencem v skupnem znesku 17 670 din.

Upravičencem do samopomoči!

Blagajničarka BVP izplačuje samopomoč vsako sredo od 16. do 17. ure v rdeči zgradbi splošne uprave. Vse tiste, ki ste bili v letošnjem letu bolni nad 2 meseca, pa pomoči niste dvignili, prosimo, da samopomoč dvignete. To zato, ker pravica do nje po enem letu zastara.

Organizatorjem samopomoči!

Seznami upravičencev do samopomoči, ki jih morajo izvršni odbori sindikata pošiljati vsak mesec, so pogosto nepopolni. Včasih so tudi brez podpisov. Vsi seveda ne, nekaj pa je takih. V seznamih često tudi ni vpisano, ali je posamezni upravičenec bolan zaradi A- ali B-nezgode ali iz drugega vzroka. Blagajničarka zato ne ve, kolikšna pomoč gre takemu upravičencu, in je zato tudi izplačati ne more.

Upamo, da bodo organizatorji dodeljevanja pomoči to upoštevali in tako zagotovili, da seta redno izplačuje.

... s samopomočjo otrokom ponesrečenih članov!

V juliju in avgustu je bila ta samopomoč izplačana 16 otrokom - v skupnem znesku 2 190 din mesečno.

V septembru se je število otrok, ki imajo pravico do te samopomoči, povečalo za tri. Samopomoč je bila dodeljena še: Jožetu Krajncu /150 din/, Ivanu Krajncu /150 din/ in Slobodanki Kolundiji /150 din/. V septembru je torej šlo za to samopomoč 2 640 din.

Glede na september so v oktobru trije otroci prenehali dobivati to samopomoč, in sicer Anton Očepek /120 din/, Evgen Peroša /150 din/ in Metka Černe /150 din/. Po drugi strani pa sta pravico do nje dobila Damjan Ograjenšek /150 din/ in Tatjana Ograjenšek /150 din/. V mesecu oktobru je tako prejelo to samopomoč 18 otrok ponesrečenih članov, za kar je šlo skupno 2 520 din.

V zadnjih štirih mesecih je bila torej samopomoč otrokom ponesrečenih članov izplačana v skupnem znesku 9 540 din.

POGREBNINE - Zanje je šlo v zadnjih štirih mesecih 4 500 din.

SKLEP - V juliju, avgustu, septembru in oktobru je bilo za vse našete samopomoči in za posojila izplačanih iz blagajne 195 710 din, za ozimnico pa poleg tega še 130 800 din. Za vse troje skupaj je torej šlo okoli 32 milijonov in pol starih dinarjev. /RoM/

NOVA RUBRIKA

Za boljšo razumljivost

Najbrž si že večkrat, ko si prebiral naše glasilo, naletel na izraze, ki si jih slabo razumel - ali pa si jih razumel drugače kot tisti, ki je napisal članek. Potreba po večji razumljivosti objavljenih prispevkov in po širšem gospodarsko-političnem izobraževanju ter spoznavanju marksistične teorije, je vzpodbudila sodelavce Rudarja, da so se odločili sistematično razlagati strokovne izraze in njihove zveze.

Razlaga bo urejena tako, da bo zaokrožena po smiselni enotah, na osnovi katerih bosta OO ZK RLV in mladinska organizacija rudnika organizirala dodatne pogovore z delavci. Vse skupaj bi se vključilo v program marksističnega izobraževanja. Mogoče ne bo odveč, če si tu in tam zabeležiš kakšno svojo misel ali opombo v zvezi z razloženimi pojmi. Veliko nam boš pomagal, če boš svoje zapiske poslal uredništvu. Prav tako lahko sam predlagaš, katere izraze bi še kazalo razložiti - ali pa bi jih morali razložiti z drugega vidika, kot smo jih do sedaj. Poskušali bomo objavljati gradivo v standardni obliki in predlagamo, da listke redno izrezuješ, da boš na koncu dobil cel zvezčič, ki ga lahko zvežeš v majhno priročno "enciklopedijo". Za sodelovanje že vnaprej hvala!

Ekonomija

Beseda izvida iz starogrščine /oikonomia - hišno gospodarstvo/. Danes razumemo pod to besedo: gospodarstvo, gospodarjenje, ravnanje s premoženjem; dobrinami in sredstvi za proizvodnjo dobrin.

Politična ekonomija

Veda o družbenem gospodarstvu - o zakonih proizvodnje in razdeljevanja dobrin. Osnova politične ekonomije je delovna teorija vrednosti, ki jo je v preprosti obliki zasnoval že Anglež W. Petty v 17. stoletju, do konca pa jo je razložil tvorec znanstvenega socializma Karel Marx v delu Kapital.

Ekonomičnost

Način poslovanja, ki omogoča pri najmanjših stroških največji gospodarski učinek.

Ekonomizem

Smer v delavskem gibanju, ki se je zavzemala samo za boljši ekonomski položaj delavca /večje plače/, opustila pa je boj za to, da bi delavci prevzeli oblast in proizvodna sredstva.

Ekonomska struktura

Sistem proizvodnih odnosov /odnosi enakosti in vzajemnega sodelovanja ali pa podrejenosti in izkoriščanja/ v družbi z določeno stopnjo razvoja. Pravno se ekonomska struktura /struktura = zgradba/ izraža v tem, kdo je lastnik proizvodnih sredstev /privatnik, država ali pa družba/.

Vrednost

V gospodarstvu pomeni vrednost sposobnost nekega blaga in storitve za drugo blago, storitev ali denar. Vrednost merimo po tem, koliko je v neki družbi vloženega dela v proizvod. Pri tem računamo povprečni čas, ki ga na osnovi ponudbe in povpraševanja prizna tržišče. Pojem vrednosti se je pojavil šele takrat, ko so ljudje začeli zamenjavati viške svojega dela - iz tega se razvijejo tudi družbene delitve dela /na lovce, poljedelce, živinorejce itd./.

Cena

Je z denarjem izražena vrednost blaga.

Uporabna vrednost

Sposobnost blaga, da zadovoljuje neko človekovo potrebo. Uporabna vrednost izhaja iz vsakega posameznega dela /ko čevljar dokončuje

čevljev, ga naredi uporabnega/. Uporabno vrednost pa ima tudi človekova delovna sila, ker lahko s storitvami prav tako zadovoljuje neko potrebo.

Menjalna vrednost

Izraža količino družbeno-potrebne dela, ki je vloženo v blago. Tu ni mišljeno konkretno delo /šivanje, tolčenje, brušenje/, ampak abstraktno /zamišljeno/ delo, delo nasploh. Menjalno vrednost uravnava zakon vrednosti, ki ga določata ponudba in povpraševanje. /Zakon vrednosti bomo razložili ob drugi priliki./

Sredstva

Proizvajalna sredstva so sestavljena iz delovnih sredstev /orodja, stroji, zgradbe .../ in iz predmetov dela /surovine, polizdelki, nedokončana proizvodnja/. Vrednost proizvodnih sredstev se prenaša na proizvode. Pri proizvodnih sredstvih nas predvsem zanima, kdo je njihov lastnik. Tisti, ki ima v rokah proizvodna sredstva, namreč določa tudi družbene odnose, politiko, šolstvo, kulturo, znanost in sploh vse, kar se v družbi dogaja. Prav glede na lastnika proizvodnih sredstev ločimo pet družbeno ekonomskih formacij /ureditev/.

V PRASKUPNOSTI so bili vsi člani neke skupine /družina, rod, pleme/ tudi kolektivni lastniki proizvodnih sredstev. Obstajala je le osebna lastnina, v katero so sodili predmeti za osebno uporabo.

V SUŽNJEPOSESTNIŠKEM redu so bili lastniki proizvodnih sredstev gospodarji sužnjev, ki so tvorili poseben razred /aristokrati in revnejši svobodnjaki/, drugi razred pa so tvorili sužnji brez lastnine in brez pravic. Aristotel jih je imenoval "govoreče orodje".

V FEVDALNI družbi, kjer je bila zemlja glavno proizvodno sredstvo, so bili lastniki zemljiški gospodje /grofje, baroni .../ in cerkev /župnije, škofije in samostani/, razred zatiranih pa so tvorili tlačani, ki so bili po zakonu vezani na zemljo.

KAPITALIZEM je red, v katerem trgovci, bankirji in industrijalci obvladujejo večino proizvodnje. Delavci so navidezno osebno svobodni; toda, ker nimajo ničesar razen svoje delovne sposobnosti, so se prisiljeni vdinjati kapitalistu za ceno, ki jo spet določa zakon ponudbe in povpraševanja. S tem je tudi njihove svobode v resnici konec.

SOCIALIZEM je družbeni red, v katerem se delavci polastijo oblasti in s tem tudi proizvodnih sredstev. Prvotna oblika socialistične lastnine je državna lastnina - to pomeni, da država v imenu delavcev upravlja s proizvodnimi sredstvi; razvitejša oblika, ki jo poznamo pri nas, pa je družbena lastnina, pri kateri delavci neposredno upravljajo s proizvodnimi sredstvi.

V KOMUNISTIČNI družbi bo pojem lastnine nasploh odpadel. Lastnina je namreč zadnja meja med človekom in človekom. Zato tudi ne bo več dela zaradi nuje, ampak bo samo še delo zaradi ustvarjalnega užitka. Vse to pa bo mogoče šele takrat, ko bodo stroji in roboti prevzeli vso fizično delo. Delo, ki je samo še zadovoljstvo, se imenuje osvobodeno delo. /v.o./

/Prosimo za sodelovanje pri nadaljevanjih./

Preklicujem

- veljavnost plačilnega kartončka RLV, št. 1313 - Franc Kvartič /Silova 7, Velenje/;
- veljavnost družinske deputatne karte RLV za premog, št. 369 - Ivan Kovač /Foitova 4, Velenje/.

RUDAR - priloga INFORMATOR

Glasilo kolektiva rudnika lignita Velenje, naslov splošne uprave: Velenje, Rudarska 6, telefon h.c. 85 020 ● Za organizacijo izdajanja in urejanje skrbi služba za obveščanje ● Odgovorni urednik Jelen Teodor ● Naslov uredništva: Velenje, Prešernova 5 /kadrovsko-socialni sektor rudnika, soba 31/, telefon /interno/ 6-8 ● Tisk: Tiskarna RLV - Velenje, Foitova 10 ● Glasilo prejema: vsi člani kolektiva brezplačno ● Izhaja enkrat mesečno in po potrebi ● Naklada: 3 750 izvodov.